

Derfor er Norges Banks styringsrente lav

Kronikk av visesentralbanksjef Jan F. Qvigstad i GD (Gudbrandsdølen Dagingen) 8. november 2012.

Internasjonal økonomi er i ulage. Finanskrisen som startet for fem år siden med problemer i de store internasjonale bankene, har utviklet seg til en dyp krise i statsfinansene i mange land. Utfordringene er særlig store i Europa. Mange stater må nå kutte kraftig i offentlige utgifter for å gjenvinne tillit. I euroområdet faller aktiviteten, og flere land har svært høy arbeidsledighet. I noen land går over halvparten av de unge uten jobb.

Den svake utviklingen ute merkes også her hjemme. Bedrifter innen treforedling, møbelindustrien og metallindustrien preges av et høyt norsk kostnadsnivå og svak etterspørsel fra flere av våre naboland. Mange av innlandsbedriftene i Norges Banks regionale nettverk melder om lavere investeringer og lav vekst i produksjonen. Men det er forskjeller mellom regioner og næringer. Oljeprisen er høy, og virksomheter som leverer til oljesektoren opplever sterk etterspørsel og stor omsetning. Norske myndigheter trenger heller ikke kutte budsjettene, men kan øke utgiftene selv uten å legge på skattene. Samlet går det derfor fortsatt godt i norsk økonomi, og arbeidsledigheten er lav.

Norges Bank valgte i forrige uke å holde styringsrenten uendret på 1,5 prosent. Det er en lavere styringsrente enn hva som er normalt. Selv om norsk økonomi går godt er prisveksten lav. Samtidig er rentene internasjonalt svært lave. Sentralbankene ute gjør hva de kan for å holde hjulene i gang. Styringsrentene ventes å være nær null lenge i USA, i euroområdet, i Storbritannia og i Japan.

Med en vesentlig høyere rente her hjemme ville det ikke gått så godt i norsk økonomi. Det ville trolig bidratt til en sterkere kronkurs, trukket prisveksten enda lavere og rammet deler av vårt næringsliv. Lånerentene bedrifter og forbrukere møter er samtidig en god del høyere enn det Norges Banks styringsrente er. Utlånsrente på nye, antatt sikre boliglån ligger i underkant av 4 prosent. Mange bedrifter betaler rundt 5 prosent på sine banklån og noen enda mer.

Utviklingen i norsk økonomi gir holdepunkter for at prisveksten vil ta seg opp og at styringsrenten etter hvert kan øke. De svært lave rentene ute begrenser hvor raskt styringsrenten her hjemme bør settes opp. Samtidig kan et langvarig lavt rentenivå bidra til at husholdninger og virksomheter tar for stor risiko og bygger opp for høy gjeld. Slike ubalanser kan få negative ringvirkninger lenger fram. I våre prognoser anslår vi en styringsrente på dagens nivå til over årsskiftet, og at renten deretter gradvis øker mot et mer normalt nivå. Det vil etter hvert også gi økte renter fra bankene ut mot publikum. De som foretar investeringer som binder økonomisk i lang tid, må ta høyde for høyere renter enn i dag.

De siste månedene har det kommet noen positive nyheter ute. Den europeiske sentralbanken har varslet kraftfulle tiltak for å redusere rentene på medlemslandenes gjeld. Det har virket. Det er nå litt roligere i finansmarkedene og aksjemarkedene har bedret seg. Det har også avspeilet seg i resultatene for Statens pensjonsfond utland eller "oljefondet" som Norges Bank forvalter. Fondet hadde en avkastning på 4,7 prosent eller 167 milliarder kroner i 3. kvartal. Markedsverdien av fondet er nå 3770 milliarder kroner.

Verdensøkonomien kan nå være nær en konjunkturbunn, men usikkerheten er fortsatt stor. Mange land må gjennom svært krevende omstillinger. Vi har tidligere sett at det skal lite til før ny uro blusser opp. Som en liten, åpen økonomi påvirkes vi av det som skjer ute.

Visesentralbanksjef Jan F. Qvigstad og COO Age Bakker fra NBIM vil orientere om utsiktene for norsk økonomi og forvaltningen av oljefondet på et seminar på Høgskolen i Lillehammer arrangert av Østlandsforskning og Sparebanken Hedmark torsdag 8. november.